

نور فاطمہ زہرا
سلام اللہ علیہا

کتابخانہ دیجیٹل
www.noorfatemah.org

شرح اصطلاحات قصصی و در رسالہ ہا

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شرح اصطلاحات فقهی در رساله ها

نویسنده:

واحد تحقیقات مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان

ناشر چاپی:

مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان

فهرست

فهرست	۵
شرح اصطلاحات فقهی در رساله ها	۲۳
مشخصات کتاب	۲۳
الف	۲۳
۱- آب جاری	۲۳
۲- آب قلیل	۲۳
- آب کر	۲۳
۴- آب مضاف	۲۳
۵- آب مطلق	۲۳
۶- آلات لهو	۲۳
۷- ابن السبیل	۲۳
۸- اتقی	۲۳
۹- اجاره	۲۴
۱۰- اجزاء و شرائط	۲۴
۱۱- اجیر	۲۴
۱۲- احتلام	۲۴
۱۳- احتیاط	۲۴
۱۴- احتیاط لازم	۲۴
۱۵- احتیاط مستحب	۲۴
۱۶- احتیاط واجب	۲۴
۱۷- احتیاط را ترک نکند	۲۴
۱۸- احداث	۲۵
۱۹- احکام خمس	۲۵

۲۵	۲۰- احوط
۲۵	۲۱- احیاء زمین
۲۵	۲۲- اختلاط با اجانب
۲۵	۲۳- اخفاء
۲۵	۲۴- اخفات
۲۵	۲۵- ارباب خمس
۲۵	۲۶- ارباح مکاسب
۲۵	۲۷- ارتفاع قیمت سوقی
۲۵	۲۹- ارتماس
۲۶	۳۰- ارث
۲۶	۳۱- استبراء
۲۶	۳۲- استحاضه
۲۶	۳۳- استحاله
۲۶	۳۴- استرباح
۲۶	۳۵- استفتاء
۲۶	۳۶- استطاعت
۲۶	۳۷- استمناء
۲۶	۳۸- استیلاء بر بلاد مسلمین
۲۷	۳۹- اشکال دارد
۲۷	۴۰- اضطرار
۲۷	۴۱- اظهر
۲۷	۴۲- اعدل
۲۷	۴۳- اعراض از وطن
۲۷	۴۴- اعلم

۲۷	۴۵- افشاء
۲۷	۴۶- افطار
۲۷	۴۷- اقامه معروف
۲۷	۴۸- اقرب اینست
۲۷	۴۹- اقوی اینست
۲۸	۵۰- اکتفاء برفع ضرورت کند
۲۸	۵۱- اماله
۲۸	۵۲- امام
۲۸	۵۳- امام جماعت
۲۸	۵۴- امرار معاش
۲۸	۵۵- امر به معروف
۲۸	۵۶- امساک
۲۸	۵۷- اموال محترمه
۲۸	۵۸- امور حسبيه
۲۸	۵۹- اناث و ذکور
۲۹	۶۰- انتقال
۲۹	۶۱- اولی
۲۹	۶۲- ایقاع
۲۹	۶۳- اهل کتاب
۲۹	ب
۲۹	۱- بالغ
۲۹	۲- بدعت
۲۹	۳- برائت
۲۹	۴- بعید است

۲۹	۵- بعید نیست
۲۹	۶- بلوغ
۲۹	۷- بیع مثل به مثل
۳۰	ت
۳۰	۸- ناء کد حسن احتیاط
۳۰	۹- تبعیت
۳۰	۱۰- تجافی
۳۰	۱۱- تحت الحنک
۳۰	۱۲- تخلص از نزول و ربا
۳۰	۱۳- تخیلی
۳۰	۱۴- تخمیس
۳۰	۱۵- تروی
۳۰	۱۶- تذکیه شده
۳۰	۱۷- تسبیحات اربعه
۳۱	۱۸- تسبیحات حضرت زهرا (س)
۳۱	۱۹- تستر
۳۱	۲۰- تسمیه
۳۱	۲۱- تشریح
۳۱	۲۲- تطهیر
۳۱	۲۳- تعقیب
۳۱	۲۴- تقاص
۳۱	۲۵- تقلید
۳۱	۲۶- تکبیره الاحرام
۳۱	۲۷- تلقیح

۳۲	۲۸- تمکن
۳۲	۲۹- تملک به ضمان
۳۲	۳۰- تنزیل سفته
۳۲	۳۱- تیمم
۳۲	۳۲- تیمم جبیره ای
۳۲	ث
۳۲	۳۳- ثلثان
۳۲	۳۴- ثمن
۳۲	ج
۳۲	۳۵- جاعل
۳۲	۳۶- جاهل
۳۲	۳۸- جاهل مقصر
۳۳	۳۹- جبیره
۳۳	۴۰- جروح
۳۳	۴۱- جنب
۳۳	۴۲- جعاله
۳۳	۴۳- جلال
۳۳	۴۴- جماع
۳۳	۴۵- جهر
۳۳	ح
۳۳	۴۶- حائض
۳۳	۴۷- حاکم شرع
۳۴	۴۸- حج
۳۴	۴۹- حج نیابتی

۳۴	۵۰- حدث اصغر
۳۴	۵۱- حدث اکبر
۳۴	۵۲- حد ترخص
۳۴	۵۳- حرام
۳۴	۵۴- حرج
۳۴	۵۵- حضر
۳۴	۵۶- حنوط
۳۴	۵۷- حواله
۳۴	۵۸- حیض
۳۵	۵۹- حین عروض شک
۳۵	خ
۳۵	۱- خالی از قوت نیست
۳۵	۲- خالی از وجه نیست
۳۵	۳- خمس
۳۵	۴- خیار
۳۵	د
۳۵	۵- دائمه
۳۵	۶- دبر
۳۵	۷- دفاع
۳۵	۸- ديه
۳۶	ذ
۳۶	۹- ذبح شرعی
۳۶	۱۰- ذمه
۳۶	۱۱- ذمی

۳۶	ر
۳۶	۱۲- رباء قرضی
۳۶	۱۳- ربح سنه
۳۶	۱۴- رضاعی
۳۶	۱۵- رفع ضرورت
۳۶	۱۶- رکن
۳۶	۱۷- رکوع
۳۷	۱۸- رهن
۳۷	۱۹- ربه
۳۷	ز
۳۷	۲۰- زائد بر مئونه
۳۷	۲۱- زکوٰۃ
۳۷	۲۲- زکوٰۃ فطره
۳۷	س
۳۷	۱- سال خمسی
۳۷	۲- سجده سجود
۳۷	۳- سجده سهو
۳۸	۴- سجده شکر
۳۸	۵- سجده واجب قرآن
۳۸	۶- سقط شده
۳۸	۷- سور
۳۸	ش
۳۸	۸- شاخص
۳۸	۹- شارع

۳۸	۱۰- شرائط ذمه
۳۸	ص
۳۸	۱۱- صاع
۳۹	۱۲- صلح
۳۹	۱۳- صیغه
۳۹	ض
۳۹	۱۴- ضامن
۳۹	۱۵- ضرورت
۳۹	۱۶- ضروری دین
۳۹	۱۷- ضعف مفروط
۳۹	ط
۳۹	۱- طلاق
۳۹	۲- طلاق بائن
۳۹	۳- طلاق خلع
۴۰	۴- طلاق رجعی
۴۰	۵- طلاق مبارات
۴۰	۶- طواف نساء
۴۰	۷- طهارت
۴۰	ظ
۴۰	۸- ظاهر اینست
۴۰	۹- ظهر شرعی
۴۰	ع
۴۰	۱۰- عادت ماهیانه
۴۰	۱۱- عاریه

۴۰	۱۲- عاصی
۴۱	۱۳- عامل
۴۱	۱۴- عرق جنب از حرام
۴۱	۱۵- عزل
۴۱	۱۶- عسر
۴۱	۱۷- عقد
۴۱	۱۸- عقد دائم
۴۱	۱۹- عقد غیر دائم
۴۱	۲۰- عقود (جمع عقد)
۴۱	۲۱- عمال (جمع عامل)
۴۱	۲۲- عمره
۴۲	۲۳- عنین
۴۲	۲۴- عورت
۴۲	۲۵- عهد
۴۲	۲۶- عید فطر
۴۲	۲۷- عید قربان
۴۲	غ
۴۲	۲۸- غائب شدن
۴۲	۲۹- غرض عقلانی
۴۲	۳۰- غساله
۴۲	۳۱- غسل
۴۳	۳۲- غسل واجب
۴۳	۳۳- غسل مستحب
۴۳	۳۴- غسل ارتماسی

۴۳	۳۵- غسل ترتیبی
۴۳	۳۶- غسل جبیره
۴۳	۳۷- غش
۴۳	۳۸- غصب
۴۳	ف
۴۳	۱- فتوی
۴۳	۲- فجر
۴۳	۳- فجر صادق
۴۴	۴- فجر کاذب
۴۴	۵- فرادا
۴۴	۶- فرج
۴۴	۷- فرض
۴۴	۸- فطر
۴۴	۹- فطریه
۴۴	۱۰- فقاع
۴۴	۱۱- فقیر
۴۴	۱۲- فی سبیل الله
۴۴	ق
۴۴	۱۳- قبل
۴۵	۱۴- قتل
۴۵	۱۵- قتل نفس محترمه
۴۵	۱۶- قرائت
۴۵	۱۷- قرار ضمنی
۴۵	۱۸- قرار صوری

۴۵	۱۹- قرض
۴۵	۲۰- قرض ربائی
۴۵	۲۱- قروح
۴۵	۲۲- قریب
۴۵	۲۳- قرینه
۴۵	۲۴- قسم
۴۶	۲۵- قصد اقامه
۴۶	۲۶- قصد انشاء
۴۶	۲۷- قصد قربت
۴۶	۲۸- قصد وجه
۴۶	۲۹- قضاء
۴۶	۳۰- قنوت
۴۶	۳۱- قوی
۴۶	۳۲- قیام
۴۶	۳۳- قیام متصل برکوع
۴۶	۳۴- قی
۴۶	۳۵- قیم
۴۷	ک
۴۷	۳۶- کافر
۴۷	۳۷- کافر حربی
۴۷	۳۸- کافر ذمی
۴۷	۳۹- کثیرالشک
۴۷	۴۰- کشف خلاف شدن
۴۷	۴۱- کفاره

۴۲- کفاره (جمع)	۴۷
۴۳- كفالت	۴۷
ل	۴۷
۱- لازم	۴۷
۲- لزوجت محل	۴۸
م	۴۸
۳- ماترك	۴۸
۴- مال الاجاره	۴۸
۵- ماءموم	۴۸
۶- مؤونه	۴۸
۷- مباح	۴۸
۸- مبتدئه	۴۸
۹- مبطلات	۴۸
۱۰- متعه	۴۸
۱۱- متنجس	۴۹
۱۲- مثنى	۴۹
۱۳- مجتهد	۴۹
۱۴- مجتهد جامع الشرائط	۴۹
۱۵- مجرای طبیعی	۴۹
۱۶- مجهول المالک	۴۹
۱۷- مجزی است	۴۹
۱۸- محتضر	۴۹
۱۹- محتلم	۴۹
۲۰- محذور	۴۹

۵۰	۲۱- مَحْرَم
۵۰	۲۲- مَحْرَم
۵۰	۲۳- مُحْرِم
۵۰	۲۴- محظور
۵۰	۲۵- محل اشکال است
۵۰	۲۵- محل تاءمل است
۵۰	۲۶- مخرج بول و غائط
۵۰	۲۷- مخمس
۵۰	۲۸- مد
۵۰	۲۹- مذی
۵۰	۳۰- مرتد
۵۱	۳۱- مرتد فطری
۵۱	۳۲- مرتد ملی
۵۱	۳۳- مردار
۵۱	۳۴- مزارعه
۵۱	۳۵- مَس
۵۱	۳۶- مَس میت
۵۱	۳۷- مساقات
۵۱	۳۸- مستحاضه
۵۱	۳۹- مستحب
۵۱	۴۰- مستطیع
۵۲	۴۱- مسح
۵۲	۴۲- مسکین
۵۲	۴۳- مسکرات

۴۴- مصالحه	۵۲
۴۵- مصونیت	۵۲
۴۶- مضطر	۵۲
۴۷- مضطربه	۵۲
۴۸- مضمضه	۵۲
۴۹- مضيقه	۵۲
۵۰- مطهرات	۵۲
۵۱- معامله سلف	۵۲
۵۲- معهود	۵۳
۵۳- مفطر	۵۳
۵۴- مقاربت	۵۳
۵۵- مقررات شرعيه	۵۳
۵۶- مکروه	۵۳
۵۷- مکلف	۵۳
۵۸- ملاعبه	۵۳
۵۹- ممیز	۵۳
۶۰- منعزل	۵۳
۶۱- موالات	۵۳
۶۲- موجر	۵۴
۶۳- مورد اشکال است	۵۴
۶۴- موکل	۵۴
۶۵- موهوبه	۵۴
۶۶- میت	۵۴
ن	۵۴

۵۴	۶۷- ناسیه
۵۴	۶۸- نافله نوافل
۵۴	۶۹- نوافل یومیه
۵۴	۷۰- نبش قبر
۵۴	۷۱- نصاب
۵۵	۷۲- نصاب زکوة
۵۵	۷۳- نظر به ربه
۵۵	۷۴- نجس
۵۵	۷۵- نذر
۵۵	۷۶- نفاس
۵۵	۷۷- نفساء
۵۵	۷۸- نکاح
۵۵	۷۹- نماز آیات
۵۵	۸۰- نماز احتیاط
۵۵	۸۱- نماز استسقاء
۵۶	۸۲- نماز جماعت
۵۶	۸۳- نماز جمعه
۵۶	۸۴- نماز خوف
۵۶	۸۵- نماز شب
۵۶	۸۶- نماز شفع
۵۶	۸۷- نماز طواف
۵۶	۸۸- نماز عید
۵۶	۸۹- نماز غفیله
۵۶	۹۰- نماز قصر

۵۶	۹۱- نماز قضا
۵۷	۹۲- نماز مسافر
۵۷	۹۳- نماز مستحب
۵۷	۹۴- نماز میت
۵۷	۹۵- نماز واجب
۵۷	۹۶- نماز وتر
۵۷	۹۷- نماز وحشت
۵۷	۹۸- نماز یومیه
۵۷	۹۹- نهی از منکر
۵۷	۱۰۰- نیت
۵۷	و
۵۷	۱- واجب
۵۸	۲- واجب اصلی (نفسی)
۵۸	۲- واجب تبعی (غیری)
۵۸	۳- واجب تعبدی
۵۸	۴- واجب توصلی
۵۸	۵- واجب تعیینی
۵۸	۶- واجب تخییری
۵۸	۷- واجب عینی
۵۸	۸- واجب کفائی
۵۸	۹- واجب معلق
۵۹	۱۰- واجب منجز
۵۹	۱۱- واجب مطلق
۵۹	۱۲- واجب مشروط

۵۹	۱۳- واجب موسع
۵۹	۱۴- واجب مضیق
۵۹	۱۵- وارث -ورثه
۵۹	۱۶- واقف
۵۹	۱۷- وجه
۵۹	۱۸- ودی
۵۹	۱۹- ودیعه
۶۰	۲۰- وذی
۶۰	۲۱- وصل به سکون
۶۰	۲۲- وصی
۶۰	۲۳- وصیت
۶۰	۲۴- وضوء
۶۰	۲۵- وضوء ارتماسی
۶۰	۲۶- وضوء ترتیبی
۶۰	۲۷- وضوء جبیره
۶۰	۲۸- وطن
۶۰	۲۹- وطنی
۶۰	۳۰- وقف
۶۱	۳۱- وقف به حرکت
۶۱	۳۲- وکالت
۶۱	۳۳- وکیل
۶۱	۳۴- ولایت
۶۱	۳۵- ولی
۶۱	۵

۶۱	 ۳۶- هبه
۶۱	 ۳۷- هدم
۶۱	 ۳۸- هدیه
۶۱	 ی
۶۱	 ۳۹- یائسه
۶۲	 درباره مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

شرح اصطلاحات فقهی در رساله ها

مشخصات کتاب

سرشناسه: مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، ۱۳۸۸ عنوان و نام پدیدآور: شرح اصطلاحات فقهی در رساله ها/ واحد تحقیقات مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان. مشخصات نشر: اصفهان: مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، ۱۳۸۸. مشخصات ظاهری: نرم افزار تلفن همراه و رایانه

الف

۱- آب جاری

آبی است که از زمین بجوشد و جریان داشته باشد مانند آب چشمه و قنات

۲- آب قلیل

آبی است که از کر کمتر باشد و از زمین هم نجوشد

- آب کر

رجوع کنید به مسأله ۶۱

۴- آب مضاف

آبی است که از چیزی گرفته شده مانند گلاب یا با چیزی دیگر به طوری مخلوط شده که به آن آب (به طور مطلق) نمی گویند مانند شربت

۵- آب مطلق

آبی است که با چیزی مخلوط نباشد و اگر هم هست طوری نباشد که عرفاً به آن آب گفته نشود

۶- آلات لہو

وسایل عیاشی و خوشگذرانی های نامشروع مانند تار و ساز و غیره

۷- ابن السبیل

مسافری که در سفر خود درمانده باشد

۸- اتقی

با تقوی تر

۹- اجاره

قراردادی است که طی آن منافع مال یا کار کسی در برابر اجرت معین به دیگری واگذار می شود

۱۰- اجزاء و شرائط

هر امری که فقدانش به اصل یک چیز لطمه وارد کند جزء آن محسوب می شود و هر امری که فقدان آن صفت یا حالت مطلوب چیزی را تغییر دهد شرط آن محسوب می شود مثلاً فقدان رکوع و سجوده دو اصل نماز لطمه می زند ولی فقدان طهارت و حضور قلب، وصف ((صحت)) و ((کمال)) نماز را از بین می برد یعنی نماز هست ولی صحیح نیست یا کامل نیست پس رکوع و سجود جزء نماز وضوء شرط صحت نماز و حضور قلب شرط کمال آن است

۱۱- اجیر

در برابر کاری که انجام می دهد کسی که طبق قرار مشخص اجرت دریافت می کند

۱۲- احتلام

به مرحله بلوغ رسیدن (خارج شدن منی از انسان)

۱۳- احتیاط

روشی که موجب احاطه کامل و اطمینان انسان به رسیدن به واقع است

۱۴- احتیاط لازم

احتیاط واجب است به کلمه لازم مراجعه شود

۱۵- احتیاط مستحب

احتیاطی است غیر فتوای فقیه و لذا رعایت آن الزامی نیست

۱۶- احتیاط واجب

امری مطابق احتیاط است که فقیه همراه آن فتوی نداده در چنین مسائلی مقلد می تواند به فتوای مجتهد دیگر عمل کند

۱۷- احتیاط را ترک نکند

این اصطلاح در هر موردی که فتوایی از فقیه نسبت به آن مورد ذکر نشده به معنی احتیاط واجب است و الا- اگر در همان مورد فتوایی ذکر شده باشد به معنی تاءکید بر حسن احتیاط است

۱۸- احداث

ساختن، ایجاد کردن

۱۹- احکام خمس

وجوب - حرمت - استحباب - کراهت - اباحه

۲۰- احوط

مطابق با احتیاط

۲۱- احیاء زمین

زنده کردن زمین اینکه کسی با کشت و زرع و یا ساختمان و غیره زمین موات و غیر قابل استفاده ای را آماده بهره برداری کند

۲۲- اختلاط با اجانب

رفت و آمد صمیمانه با بیگانگان

۲۳- اخفاء

پنهان کردن

۲۴- اخفات

آهسته خواندن

۲۵- ارباب خمس

صاحبان خمس کسانی که می توانند از خمس استفاده کنند

۲۶- ارباح مکاسب

منافع کسب، هر نوع درآمدی که از طریق حرقه مخصوص کار و شرائط انسان به دست آید (برای توضیحات بیشتر به مسائل خمس مراجعه شود

۲۷- ارتفاع قیمت سوقی

بالا رفتن قیمت جنس در بازار ۲۸- ارتقای قیمت سوقی ترقی قیمت جنس در بازار

۲۹- ارنماس

فرو رفتن در آب (به وضوء ارتماسی و غسل ارتماسی مراجعه شود)

۳۰- ارث

مالی که از متوفی برای ورثه باقی مانده است

۳۱- استبراء

کوشش در برائت و پاکی از آلودگی در سه مورد به کار رفته است : ۱- استبراء از بول که توضیح آن در مسأله شماره ۲۷ ذکر شده است ۲- استبراء از منی یعنی ادرار کردن پس از خروج منی برای اطمینان از اینکه ذرات منی در مجری نمانده است ۳- استبراء حیوان نجاستخوار یعنی بازداشتن حیوان نجاستخوار از خوردن نجاست انسان تا وقتی که به خوراک طبیعی خود عادت کند و کیفیت آن در مسأله شماره ۰۲۲ ذکر شده است

۳۲- استحاضه

نام یکی از سه نوع خونی است که زنها می بینند و علائم و حدود و نشانه های آن سه رقم باشد اگر خون زیاد باشد استحاضه کثیره است و اگر کم باشد استحاضه قلیله است و در صورت بینابین استحاضه متوسطه است مسأله ۳۹۳

۳۳- استحاله

پذیرش حالت جدید، تغییر یک چیز بطوری که چیز دیگر به حساب آید مانند چوبی که بسوزد و خاکستر شود یا سگی که در نمکزار فرورفته به نمک تبدیل شود

۳۴- استرباح

ربح جستن و فائده بردن

۳۵- استفتاء

سؤال از نظر مجتهد درباره حکم شرعی مسأله، مطالبه فتوی

۳۶- استطاعت

مال و راه توانائی انجام فریضه حج از نظر بدن. برای توضیح بیشتر به مسأله ۶۲۰۲ مراجعه شود

۳۷- استمناء

انجام دادن عملی با خود که موجب خروج منی شود

۳۸- استیلاء بر بلاد مسلمین

تسلط جوئی بر کشورهای اسلامی

۳۹- اشکال دارد

چنین عملی موجب اسقاط تکلیف نیست نباید انجام داد و در این مورد می توان به مجتهد دیگر مراجعه کرد

۴۰- اضطرار

ناچاری

۴۱- اظهر

روشنتر از نظر تطبیق با ادله فتوی بادلانل مربوط مساعدتر ظاهرتر

۴۲- اعدل

عادلتر

۴۳- اعراض از وطن

تصمیم انسان بر اینکه برای همیشه وطنش را ترک کند

۴۴- اعلم

عالم تر

۴۵- افضاء

باز شدن یکی شدن مجرای بول و حیض یا مجرای حیض و غائط یا هر سه

۴۶- افطار

شکستن روزه

۴۷- اقامه معروف

به پا داشتن هر سنتی که از نظر شرعی به رسمیت شناخته شده است

۴۸- اقرب اینست

فتوی اینست (مگر اینکه در ضمن کلام قرینه ای یافت شود که حاکی از عدم فتوی باشد)

۴۹- اقوی اینست

نظر قوی بر این است ، فتوی اینست

۵۰- اکتفاء برفع ضرورت کند

همان اندازه که مجبور است اکتفاء کند و بیشتر از آن انجام ندهد

۵۱- اماله

تنقیه

۵۲- امام

پیشوا

۵۳- امام جماعت

پیشوای جمع ، کسی که در نماز به او اقتداء می کنند

۵۴- امرار معاش

گذراندن زندگی

۵۵- امر به معروف

خواستن و وادار کردن دیگران به انجام احکام و سنتی که از نظر شارع به رسمیت شناخته شده است

۵۶- امساک

خودداری کردن ، خود را باز داشتن

۵۷- اموال محترمه

اموالی که بر اساس ضوابط اسلامی دارای احترام است

۵۸- امور حسبيه

کارهائی از قبیل رسیدگی به اموال یتیمان و غیره که باید متصدی آنها مجتهدی عادل یا نماینده او باشد

۵۹- اناث و ذکور

دختران و پسران ، زنان و مردان

۶۰- انتقال

جابجا شدن ، جابجائی چیز نجس به گونه ای که دیگر شیء اول محسوب نشود مانند انتقال خون انسان به پشه

۶۱- اولی

سزاوارتر، بهتر

۶۲- ایقاع

هر نوع قراری که با تصمیم یک طرف انجام گیرد و نیاز به قبول دیگری نداشته باشد مانند طلاق که احتیاجی به قبول زوجه ندارد

۶۳- اهل کتاب

غیر مسلمانی که خود را تابع یکی از پیامبران ص

ب**۱- بالغ**

رسیده ، دختر یا پسری که به سن بلوغ رسیده باشند

۲- بدعت

ابتکار اعمال سلیقه شخصی و نوآوری در احکام الهی

۳- برائت

کناره گیری - بیزاری رفع تکلیف شرعی در مورد شک با رعایت ضوابط آن

۴- بعید است

فتوی بر طبق آن نیست

۵- بعید نیست

فتوی این است (مگر اینکه قرینه ای بر خلاف آن در کلام باشد)

۶- بلوغ

ظهور یکی از علائم سه گانه در انسان که در مسأله ۲۵۲۲ تشریح شده است

۷- بیع مثل به مثل

مبادله دو شیء هم جنس مانند گندم با گندم

ت

۸- تاء کد حسن احتیاط

تاء کید بر حسن احتیاط ، ترغیب شدید به احتیاط

۹- تبعیت

پیروی کردن . پاک شدن چیز نجس دیگر مانند پاک شدن ظرفی که در آن انگور جوشیده است پس از آنکه دو سوم آن تبخیر شده باشد

۱۰- تجافی

نیم خیز نشستن . نیم خیز نشستن ماء مومی که به رکعت اول نماز جماعت نرسیده در حال تشهد خواندن امام

۱۱- تحت الحنک

زیر چانه قسمتی از عمامه که زیر گلو آویخته می شود

۱۲- تخلص از نزول و ربا

نجات دادن خود از آلودگی به ربا

۱۳- تخلی

خالی کردن ، به بیت الخلاء رفتن بول یا غائط کردن

۱۴- تخمیس

یک پنجم کردن ، خمس مال را خارج کردن خمس مال را پرداختن

۱۵- تروی

تفکر ، تفکر در موارد مشکوک رکعات یا افعال نماز برای کشف حقیقت

۱۶- تذکیه شده

حیوانی که با رعایت موازین شرع کشته شده باشد

۱۷- تسیحات اربعه

سبحان الله - الحمد لله - لا اله الا الله - الله اكبر

۱۸- تسبیحات حضرت زهرا (س)

۴۳ مرتبه الله اكبر - ۳۳ مرتبه سبحان الله - ۳۳ مرتبه الحمد لله

۱۹- تستر

خود را پوشانیدن

۲۰- تسمیه

اسم بردن ، جاری کردن نام خدا بر زبان

۲۱- تشریح

پاره کردن بدن مردگان جهت آگاهی های پزشکی و غیره

۲۲- تطهیر

پاک کردن

۲۳- تعقیب

دنبال کردن . پس از نماز خود را با ذکر دعا و قرآن مشغول کردن

۲۴- تقاص

قصاص کردن . مال بدهکار را بابت طلب خود حساب کردن

۲۵- تقلید

پیروی از فتاوی مجتهد

۲۶- تکبیرة الاحرام

الله اكبری که به قصد ورود به نماز گفته می شود

۲۷- تلقیح

نطفه مرد را با وسیله ای نظیر سرنج به رحم زن وارد کردن

۲۸- تمکن

توانائی

۲۹- تملك به ضمان

مالك شدن با ضمانت مثلا پولی که انسان قرض می کند مالك می شود ولی این مالکیت همراه با ضمانت اداء آن است

۳۰- تنزیل سفته

مبادله کردن سفته با مبلغی کمتر از اعتبار آن

۳۱- تیمم

کیفیت تیمم و در هفت مورد به جای وضوء و غسل باید تیمم کرد موارد آنرا در ۸۴۶ به بعد بخوانید

۳۲- تیمم جبیره ای

تیمم کسی که بر اعضاء تیمم او جبیره باشد برای بیان کیفیت جبیره به مسائل ۴۲۳ تا ۴۴۳ مراجعه کنید

ث

۳۳- ثلثان

دو سوم . تبخیر شدن دو سوم آب انگور و کشمش جوشیده که مقدمه حلیت آن است

۳۴- ثمن

بهای کالا

ج

۳۵- جاعل

کسی که قراردادی را منعقد می کند به کلمه جعاله رجوع شود

۳۶- جاهل

نادان ۳۷- جاهل قاصر جاهلی که در جهلش مقصر نیست یعنی در شرائطی است که امکان دسترسی حکم خدا برای او وجود ندارد و یا اصلا خود را جاهل نمی داند

۳۸- جاهل مقصر

جاهلی که در جهلش مقصر است یعنی امکان آموختن مسائل را داشته ولی کوتاهی نموده است

۳۹- جیره

داروئی که روی زخم می گذارند و یا پارچه دیگری که با آن زخم یا شکسته را می بندند برای توضیح احکام مخصوص آن به مسائل ۴۲۳ تا ۴۴۳ مراجعه شود

۴۰- جروح

جرح ، زخم ، جراحت

۴۱- جنب

کسی که منی از او خارج شده یا با دیگری همبستر شده است

۴۲- جعاله

قراری که طی آن انسان اعلام می کند که هر کس برای او کار مشخصی انجام دهد اجرت معینی به او پردازد مثلاً می گوید هر کس گمشده مرا پیدا کند ده تومان به او خواهم داد. به کسی که این قرار را می گذارد (جاعل) می گویند و به کسی که به آن عمل می کند (عامل) می گویند

۴۳- جلال

حیوان حلال گوشتی است که به خوردن نجاست انسان عادت کرده است

۴۴- جماع

آمیزش جنسی

۴۵- جهر

صدای بلند . با صدای بلند چیزی را خواندن

ح

۴۶- حائض

زنی که در عادت ماهیانه است

۴۷- حاکم شرع

مجتهدی که بر اساس موازین حکمش نافذ است

۴۸- حج

زیارت خانه خدا و انجام اعمالی که به آن مناسک حج می گویند

۴۹- حج نیابتی

زیارت خانه خدا و انجام مناسک آن به نیابت دیگری

۵۰- حدث اصغر

هرامری که موجب وضو برای نماز شود و آن هفت چیز است : ۱- بول ۲- غائط ۳- ریح ۴- خواب کامل ۵- اموری که زائل کننده عقل است ۶- استحاضه ۷- موجبات غسل

۵۱- حدث اکبر

هر امری که موجب غسل برای نماز شود مانند احتلام و جماع

۵۲- حد ترخص

حدی از مسافت که در آن صدای اذان و دیوار محل اقامت تشخیص داده نشود

۵۳- حرام

ممنوع . هر عملی که از نظر شرعی ترکش لازم است (نباید انجام داد)

۵۴- حرج

سختی ، مشقت

۵۵- حضر

جائی که انسان در آنجا حضور دارد (وطن)

۵۶- حنوط

مالیدن کافور به پیشانی ، کف دستها، سر زانوها و سر دو انگشت بزرگ پاهای میت

۵۷- حواله

ارجاع طلبکار به دیگری برای دریافت طلبش از او

۵۸- حیض

عادت ماهیانه زنان، قاعدگی نشانه های آن در مسأله ۵۳۴ ذکر شده است

۵۹- حین عروض شک

زمان پدید آمدن شک احب کتاب می دانند مانند یهود و نصاری

خ

۱- خالی از قوت نیست

فتوی این است (مگر اینکه در ضمن کلام قرینه ای بر غیر این معنی باشد)

۲- خالی از وجه نیست

فتوی این است (مگر اینکه در ضمن کلام قرینه ای بر غیر معنی باشد)

۳- خمس

یک پنجم . بیست در صد در آمد سالیانه و غیره که باید به حاکم اسلامی پرداخت شود (برای توضیح موارد خمس به فصل مربوطه مراجعه شود)

۴- خیار

بهرتر گزینی . اختیار بر هم زدن معامله ، چنین اختیاری در ۱۱ مورد ممکن است، موارد مذکور و شرایط آن برای طرفین معامله یا یکی از آنها را در مسأله ۴۲۱۲ به بعد مطالعه کنید

د

۵- دائمه

زنی که طی عقد غیر موقت به همسری مردی در آمده است

۶- دبر

نشیمنگاه، پشت، عقب

۷- دفاع

در برابر دشمن مقاومت کردن ، دشمن را دفع کردن

۸- دیه

مالی که به جبران خون مسلمان یا نقص بدنی او پرداخت شود

ذ

۹- ذبح شرعی

کشتن حیوانات با رعایت ضوابط شرعی (سگ و خوک و بعضی از حیوانات دیگر قابل ذبح شرعی نیستند)

۱۰- ذمه

عهده . به ذمه گرفتن یعنی به عهده گرفتن

۱۱- ذمی

کافران اهل کتاب مانند یهود و نصاری که در بلاد مسلمین زندگی می کنند و در مقابل تعهدشان نسبت به رعایت قوانین اجتماعی اسلام از امنیت و حمایت حکومت اسلامی برخوردارند

ر

۱۲- رباء قرضی

اضافه ای که پرداخت آن در ضمن قرض شرط شود

۱۳- ربح سنه

در آمد انسان در طول سال

۱۴- رضاعی

شیری . خویشاوندی و نسبیتی که در اثر شیر دادن بوجود می آید شرائط و توضیحات مربوطه را در مسائل ۱۸۴۲ و ۱۷۴۲ ببیند

۱۵- رفع ضرورت

برطرف شدن حالت اضطرار و ناچاری

۱۶- رکن

پایه اساسی ترین جزء هر عبادت . برای شناخت ارکان نماز و احکام آنها به مسأله ۲۴۹ مراجعه کنید ارکان (جمع)

۱۷- رکوع

خم شدن . یکی از ارکان نماز است که طی آن شخص نماز گزار در برابر عظمت خداوند آن قدر خم شود که دستهایش به زانومی

رسد

۱۸- رهن

گرو گذاشتن . مقداری از دارائی خود نزد طلبکار به این منظور که اگر طلب خود را در موعد مقرر وصول نکرد بتواند از مال مزبور آنرا تدارک کند

۱۹- ربه

بد گمانی، شبهه، تردید

ز

۲۰- زائد بر مؤنه

بیشتر از هزینه مربوطه، اضافه بر مخارج

۲۱- زکوة

رشد، پاکی از چرک و کثافت . مقدار معینی از اموال خاص انسان (موارد نه گانه) که به شرط رسیدن به حد نصاب باید در موارد مشخص خود مصرف شود (به مساءله ۵۲۹۱ مراجعه شود)

۲۲- زکوة فطره

حدود ۳ کیلو گرم گندم، جو، ذرت و غیره یا مبلغ معادل آن که باید به مناسبت عید فطر به فقرا بدهند و یا در مصارف دیگر زکوة صرف کنند

سی

۱- سال خمس

یک سال تمام که با نخستین رسیدگی انسان به حساب اموال خود برای تخمیس آن شروع می شود و باید هر سال همان تاریخ را مبداء رسیدگی مجدد قرار دهد

۲- سجده سجود

بر زمین گذاردن پیشانی و کف دستها و سر زانوها و سر دو انگشت بزرگ پاها در برابر خداوند

۳- سجده سهو

سجده ای که نماز گزار در برابر اشتباهاتی که سهوا از او سر زده بجای آورد برای شناختن کیفیت و موارد وجوب سجده سهو به

۶۳۲۱ مساء له مراجعه کنید

۴- سجده شکر

پیشانی بر زمین نهادن به منظور سپاسگزاری از نعمت های خدای متعال

۵- سجده واجب قرآن

در قرآن ۱۵ آیه وجود دارد که انسان باید پس از خواندن یا شنیدن در آن بی درنگ در برابر عظمت الهی به خاک بیفتد و سجده کند چهارمورد از آنها سجده واجب و در یازده مورد دیگر مستحب است فهرست آیات سجده به ترتیب از این قرار است : ۱- جزء ۹ سوره اعراف آیه آخر ۲- جزء ۳۱ سوره رعد آیه ۳۵۱- جزء ۴۱ سوره نحل آیه ۴۹۴- جزء ۵۱ سوره اسراء آیه ۵۷۰۱- جزء ۶۱ سوره مریم آیه ۸۵۶- جزء ۷۱ سوره حج آیه ۷۸۱- جزء ۷۱ سوره حج آیه ۸۷۷- جزء ۹۱ سوره فرقان آیه ۹۰۶- جزء ۹۱ سوره نمل آیه ۵۲۱۰- جزء ۳۲ سوره ص آیه ۴۲۱۱- جزء ۰۳ سوره انشقاق آیه ۱۲ سجده های واجب قرآن : ۱- جزء ۱۲ سوره سجده آیه ۵۱۲- جزء ۴۲ سوره فصلت آیه ۳۷۳- جزء ۷۲ سوره نجم آخرین آیه ۴- جزء ۰۳ سوره علق آخرین آیه

۶- سقط شده

افتاده، جنینی که به طور نارس یا مرده از رحم خارج شده است

۷- سور

نیم خورده آب یا غذا

ش

۸- شاخص

چوب یا چیز دیگری که برای تعیین وقت ظهر در زمین نصب می کنند

۹- شارع

خداوند، پیغمبر اکرم (ص) بنیانگذار شریعت اسلام

۱۰- شرائط ذمه

شرایطی که اگر اهل کتاب در بلاد مسلمین به آنها عمل کنند جان ومالشان در پناه حکومت اسلامی محفوظ خواهد بود

ص

۱۱- صاع

پیمانه ای که در حدود سه کیلو گرم گنجایش داشته باشد

۱۲- صلح

سازش و توافق طرفین اینکه انسان مال یا حق خود را برای سازش به دیگری واگذار کند

۱۳- صیغه

کلماتی که وسیله تحقق عقد و ایقاع است

ض

۱۴- ضامن

عهده دار برعهده گیرنده

۱۵- ضرورت

ناچاری ، اضطرار، حتمیت

۱۶- ضروری دین

آنچه بدون تردید جزء دین است هر حکمی که مسلمانها آنرا جزء دین می دانند مانند وجوب نماز و روزه

۱۷- ضعف مفروط

ضعف شدید

ط

۱- طلاق

رهائی ، گسستن پیمان زناشوئی با ضوابط خاص

۲- طلاق بائن

طلاق است که پس از آن مرد حق رجوع به همسرش را ندارد (مگر اینکه مجددا او را عقد کند) برای شناخت موارد آن به باب طلاق مراجعه شود

۳- طلاق خلع

طلاق زنی که به شوهرش مایل نیست و مهر یا مال دیگرش را به او می بخشد تا طلاق بگیرد (شرائط و کیفیت اجراء آنرا در مسائل

طلاق مطالعه کنید

۴- طلاق رجعی

طلاق است که مرد در عده زن می تواند به او رجوع کند شرائط و کیفیت آن را در مسائل طلاق مطالعه کنید

۵- طلاق مبارات

طلاق است که در نتیجه تنفر زن و مرد از یکدیگر و دادن مقداری مال از طرف زن به شوهر واقع می شود شرائط و کیفیت آن را در باب طلاق مطالعه کنید

۶- طواف نساء

آخرین طواف حج و عمره مفرده است که ترک آن موجب استمرار حرمت همبستری برای طواف کننده می شود

۷- طهارت

پاکی ، حالتی معنوی که در نتیجه وضوء و غسل یا تیمم در انسان حاصل می شود

ظ

۸- ظاهر اینست

فتوی این است (مگر اینکه در کلام قرینه ای برای مقصود دیگر باشد)

۹- ظهر شرعی

وقت اذان ظهر که سایه شاخص محو می شود یا به کمترین حد آن می رسد و ساعت آن نسبت به فصول مختلف و افق های گوناگون متفاوت است (ساعت ۱۲ ملاک نیست)

ع

۱۰- عادت ماهیانه

قاعدگی، حیض، عادت وقتی و عددی به مسائل ۹۷۴ و ۷۸۴ و ۲۹۴ مراجعه کنید

۱۱- عاریه

دادن مال خود به دیگری برای استفاده موقت و بلا عوض از آن

۱۲- عاصی

کسی که نسبت به احکام الهی نافرمانی کند عصیان کننده

۱۳- عامل

عمل کننده ، این کلمه در موارد ذیل بکار رفته است: ۱- کسی که به قرارداد (جاعل) عمل می کند (جعاله مراجعه کنید) ۲- کسی که متصدی جمع آوری حسابرسی ، تقسیم و سایر امور مربوط به زکات است ۳- کارگر ۴- کارگزار

۱۴- عرق جنب از حرام

عرقی که پس از آمیزش نامشروع یا استمناء از بدن انسان خارج می شود

۱۵- عزل

کنار گذاشتن : ۱- انزال نمودن در خارج از رحم برای جلوگیری از انعقاد نطفه ۲- برکنار کردن وکیل یا مأمور خود از کار و یا نظائر آن مانند برکناری وصی یا متولی خائن توسط حاکم شرع

۱۶- عسر

تنگدستی ، سختی

۱۷- عقد

گره ، پیمان ، پیوند زناشوئی

۱۸- عقد دائم

عقد ازدواجی که به منظور زندگی دائم بسته شده است

۱۹- عقد غیر دائم

عقد ازدواجی که مقید به مدت و مهر معین باشد

۲۰- عقود (جمع عقد)

قراردادهائی که در آن دو طرف وجود دارد مانند خرید و فروش ، ازدواج ، مصالحه و غیره

۲۱- عمال (جمع عامل)

کارگزاران

۲۲- عمره

اعمال مخصوص خانه کعبه که تا حدودی شبیه زیارت خانه خدا حج است و با شرائط آن بر هر مکلفی یکبار در تمام عمر واجب می شود و آن بر دو قسم است عمره تمتع که قبل از حج تمتع انجام می گیرد و عمره مفرده که پس از حج قران و افراد یا بدون حج انجام می گیرد بیان کیفیت و تفاوت آنها را در مناسک حج مطالعه فرمائید

۲۳- عنین

مردی که از انجام عمل زناشوئی ناتوان است

۲۴- عورت

آنچه انسان از ظاهر کردنش حیا می کند (کنایه از عضو جنسی زن و مرد)

۲۵- عهد

تعهد انسان در برابر خداوند با صیغه مخصوص برای انجام پیمان کارپسندیده یا ترک ناپسند

۲۶- عید فطر

نخستین روز ماه شوال که یکی از دو عید بزرگ اسلامی است

۲۷- عید قربان

دهمین روز ماه ذی الحجه که یکی از دو عید بزرگ اسلامی است

غ

۲۸- غائب شدن

پنهان شدن : ۱- رجوع شود به مساءله ۱۲۲ در مطهرات ۲- رجوع شود به مساءله غائب شدن شوهر در احکام متفرقه طلاق

۲۹- غرض عقلانی

هدفی که از نظر عقلا قابل قبول و پسندیده باشد

۳۰- غسل

آبی که معمولاً پس از شستشوی چیزی خود به خود یا با فشار از آن می ریزد

۳۱- غسل

شستشو ، شستشوی بدن با کیفیت مخصوصی که بر دو نوع است : ترتیبی و ارتماسی به مساءله ۱۶۳ ۷۶۳ مراجعه شود

۳۲- غسل واجب

غسلی که انجام دادن آن الزامی است و آن عبارتست از: ۱- غسل جنابت ۲- غسل حیض ۳- غسل نفاس ۴- غسل استحاضه ۵- غسل مس میت ۶- غسل میت ۷- غسلی که به واسطه نذر و قسم و مانند اینها واجب می شود

۳۳- غسل مستحب

هر غسلی که به مناسبت ایام و لیالی خاص یا عبادات و زیارات مخصوص وارد شده است مانند غسل جمعه و غسل زیارت و غیره

۳۴- غسل ارتماسی

به نیت غسل یک مرتبه در آب فرو رفتن

۳۵- غسل ترتیبی

به نیت غسل، اول سر و گردن بعد طرف راست سپس طرف چپ راشستن

۳۶- غسل جبیره

غسلی که با وجود جبیره بر اعضاء بدن انجام می گیرد و بنابراین الزامآباید به صورت غسل ترتیبی باشد

۳۷- غش

مخلوط کردن پنهانی جنس کم بها با گرانبها به منظور خیانت و فریب مردم

۳۸- غصب

استیلاء ظالمانه بر مال یا حق دیگران

ف**۱- فتوی**

راءی مجتهد در مسائل شرعیه

۲- فجر

سپیده صبح فجر اول و دوم، نزدیک اذان صبح از طرف مشرق سفیده ای رو به بالا حرکت می کند که آن را فجر اول می گویند
موقعی که آن سفیده پهن شد، فجر دوم، واول وقت نماز صبح است

۳- فجر صادق

منظور همان فجر دوم است

۴- فجر کاذب

منظور همان فجر اول است

۵- فرادا

نمازی که انسان به طور انفرادی و نه به جماعت می گذارد

۶- فرج

عورت انسان (زن و مرد قبل و دبر)

۷- فرضی

امر الزامی (واجب)

۸- فطر

نخستین روز ماه شوال که یکی از دو عید بزرگ اسلامی است

۹- فطریه

زکوة فطره

۱۰- فقاع

آب جو

۱۱- فقیر

محتاج کسی که مخارج سال خود و عیالاتش را ندارد و چیزی هم ندارد که به طور روزانه بتواند هزینه زندگیش را تأمین کند

۱۲- فی سبیل الله

در راه خدا هر کار خیری که نفعتش به عموم مسلمانان می رسد مانند ساختن مسجد، پل، جاده و غیره

ق

۱۳- قبل

پیش (کنایه از عضو جنسی انسان است)

۱۴- قتل

کشتن

۱۵- قتل نفس محترمه

کشتن انسانی که خونس از نظر شرعی محترم است و نباید او را کشت

۱۶- قرائت

خواندن خواندن حمد و سوره در نمازهای یومیه

۱۷- قرار ضمنی

آنچه در ضمن قرارداد مورد طرفین قرار گرفته است

۱۸- قرار صوری

شکل ظاهری قرارداد (به مسأله ۱۹۲۲ مراجعه شود)

۱۹- قرض

وام

۲۰- قرض ربائی

قرضی که در آن شرط شده گیرنده با مبلغ اضافی آنرا بازگرداند

۲۱- قروح

دمل ها

۲۲- قریب

نزدیک (به واقع و حقیقت)

۲۳- قرینه

علامت ، نشانه

۲۴- قسم

سوگند . سوگند به یکی از اسامی خداوند برای انجام امور پسندیده یا ترک ناپسند به صفحه ۶۵۴ و ۷۵۴ مراجعه شود

۲۵- قصد اقامه

تصمیم مسافر به ماندن ده روز یا بیشتر در محل واحد

۲۶- قصد انشاء

تصمیم به ایجاد یک امر اعتباری مانند بیع و شراء و غیره همراه با ادای کلمات مربوطه

۲۷- قصد قربت

تصمیم برای نزدیک شدن به مقام رضا و قرب الهی

۲۸- قصد وجه

قصد عنوان حکم خاص عمل مانند قصد وجوب نمازهای یومیّه واستحباب نماز شب

۲۹- قضاء

۱- قضاوت کردن ۲- بجا آوردن عملی که فوت شده است در خارج وقت آن

۳۰- قنوت

اطاعت ، تواضع در برابر خدا در رکعت دوم نماز پس از قرائت ، دستها را در مقابل صورت قرار و ذکر و دعا خواندن

۳۱- قوی

محکم (کنایه از فتوی است)

۳۲- قیام

ایستادن ایستادن در نماز

۳۳- قیام متصل بر رکوع

قیامی که باید نماز گزار در آخرین لحظه قبل از رکوع داشته باشد و رکن نماز است

۳۴- قی

استفراغ

۳۵- قیم

سرپرست کسی که بر اساس وصیت یا حکم حاکم شرع مسئول اموریتم و غیره می شود

ک

۳۶- کافر

یعنی: کسی که به توحید و نبوت یا هر دوی آنها معتقد نیست ۱- کسی که منکر وجود خدا است ۲- کسی که برای خدا شریک قرار می دهد ۳- کسی که پیغمبری اسلام (ص) را قبول ندارد ۴- کسی که در این امور شک دارد ۵- کسی که منکر ضروری دین است به طوری که انکار او به انکار خدا و رسول (ص) می انجامد

۳۷- کافر حربی

کافری که با مسلمین در حال جنگ است

۳۸- کافر ذمی

اهل کتابی که در بلاد اسلامی با شرائط مخصوص اهل ذمه در پناه حکومت اسلامی قرار گرفته است

۳۹- کثیرالشک

کسی که زیاد شک می کند

۴۰- کشف خلاف شدن

معلوم شدن خلاف یک چیز

۴۱- کفاره

عملی که انسان باید برای جبران گناهش انجام دهد

۴۲- کفاره (جمع)

کفاره سه گانه ، بنده ای را آزاد نمودن، ۶۰ روز روزه گرفتن و ۶۰ فقیر را سیر کردن . به مساءله ۱۶۶۵ مراجعه شود

۴۳- کفالت

کفیل کسی شدن ، در جای کسی عهده دار امری شدن

ل

۱- لازم

واجب . اگر مجتهد دلیل الزامی بودن امری را از آیات و روایت استفاده کند به طوری که بتواند آنرا به شارع نسبت دهد تعبیر به (واجب) می کند و اگر الزامی بودن آنرا از جای دیگر نظیر ادله عقلیه استفاده کند به طوری که استناد آن به شارع میسر نباشد تعبیر به (لازم) می کند همین تفاوت را باید در احتیاط لازم و احتیاط واجب در نظر داشت بنابراین در مقام عمل برای مقلد تفاوت بین لازم و واجب نیست

۲- لزوجت محل

چسبندگی یا لغزندگی همراه با چسبندگی که در محلی وجود دارد

م

۳- ماترک

آنچه که از متوفی باقی مانده مانند پول و خانه و غیره

۴- مال الاجاره

مالی که باید مستأجر بابت اجاره بپردازد

۵- ماءموم

پیرو، کسی که در نماز به امام جماعت اقتدا می کند

۶- مؤنه

مخارج یا هزینه

۷- مباح

هر فعلی که از نظر شرعی نه ممدوح است و نه مذموم (در برابر واجب و حرام و مستحب و مکروه)

۸- مبتدئه

زن در حال نخستین عادت ماهیانه

۹- مبطلات

اموری که باطل کننده عبادت است

۱۰- متعه

زنی که طی عقد موقت به همسری مردی در آمده است

۱۱- متنجس

هر چیزی که ذاتا پاک است ولی در اثر برخورد مستقیم یا غیر مستقیم باشی ء نجس آلوده شده است

۱۲- مثن

قیمت گذاری شده فروخته شده کالائی که در معرض فروش قرار گرفته است

۱۳- مجتهد

کوشا کسی که در فهم احکام الهی به درجه اجتهاد رسیده یعنی دارای قدرت علمی مناسبی است که می تواند احکام اسلام را از روی کتاب و سنت استنباط کند

۱۴- مجتهد جامع الشرائط

مجتهدی که شرائط مرجعیت تقلید را داراست

۱۵- مجرای طبیعی

مسیر طبیعی هر چیز

۱۶- مجهول المالک

مالی که معلوم نیست به چه کسی تعلق دارد

۱۷- مجزی است

کافی است ساقط کننده تکلیف است

۱۸- محتضر

کسی که در حال جان دادن است

۱۹- محتلم

کسی که در خواب از او منی خارج شده است

۲۰- محذور

مانع، کنار گذاشته شده، آنچه از آن پرهیز شده است

۲۱- مُحَرَّم

اولین ماه از سال قمری چیزی که حرام است

۲۲- مَحْرَم

بستگان نزدیک انسان که ازدواج با آنها حرمت ابدی دارد

۲۳- مُخْرِم

کسی که در حال احرام حج و یا عمره است

۲۴- محظور

ممنوع

۲۵- محل اشکال است

اشکال دارد . صحت و تمامیت آن مشکل است (مقلد می تواند در این مسأله به دیگری مراجعه کند)

۲۵- محل تاءمل است

باید احتیاط کند (مقلد می تواند در این مسأله به دیگری مراجعه کند)

۲۶- مخرج بول و غائط

محل طبیعی خروج ادرار و مدفوع

۲۷- مخمس

مالی که خمس آن خارج شده است

۲۸- مد

پیمانه ای که تقریباً ده سیر ظرفیت دارد

۲۹- مذی

رطوبتی که پس از ملاعبه از انسان خارج می شود

۳۰- مرتد

مسلمانی که منکر خدا و رسول یا حکمی از ضروریات دین شده که انکارش به انکار خدا و رسول بر می گردد

۳۱- مرتد فطری

کسی که از پدر یا مادر یا پدر و مادر مسلمان متولد شده و خودش نیز مسلمان بوده و سپس کافر شده است

۳۲- مرتد ملی

کسی که از پدر و مادر غیر مسلمان متولد شده ولی خودش پس از اظهار کفر مسلمان شده و مجدداً کافر شده است

۳۳- مردار

حیوانی که خود به خود مرده یا بدون شرائط لازم کشته شده است

۳۴- مزارعه

قراردادی که بین مالک زمین و زارع منعقد می شود که بر اساس آن مالک در صدی از محصول زارعی را دریافت می کند

۳۵- مَس

لمس کردن

۳۶- مَس میت

دست زدن به بدن انسان مرده

۳۷- مساقات

آبیاری کردن ، قراردادی که بین صاحب باغ و باغبان منعقد می شود که براساس آن باغبان در برابر آبیاری و تربیت درختان حق استفاده از مقدار معینی میوه باغ را دارد

۳۸- مستحاضه

زنی که در حال استحاضه است

۳۹- مستحب

پسندیده، مطلوب . چیزی که مطلوب شارع است ولی الزامی و واجب نیست هر حکم شرعی که اطاعت آن موجب ثواب است ولی مخالفت آن عقاب ندارد

۴۰- مستطیع

توانا ، کسی که امکانات و شرائط سفر حج را دارد

۴۱- مسح

دست کشیدن روی چیزی دست کشیدن به فرق سر و روی پاها بارطوبت باقیمانده از شستشوی صورت و دستها در وضوء

۴۲- مسکین

مفلوک، بیچاره . کسی که از فقیر هم سخت تر می گذراند

۴۳- مسکرات

چیزهائی که مست کننده است

۴۴- مصالحه

سازش و توافق طرفین (رجوع کنید به صلح)

۴۵- مصونیت

آسیب نا پذیری

۴۶- مضطر

ناگزیر، ناچار

۴۷- مضطر به

زنی که عادت ماهیانه اش نامنظم است

۴۸- مضمضه

چرخانیدن آب در دهان

۴۹- مضيقه

تنگنائی و گرفتاری، تنگدستی

۵۰- مطهرات

پاک کننده ها

۵۱- معامله سلف

معامله ای که ثمن نقد و مثنی نسیه باشد: یعنی مشتری پول را نقدپردازد تا فروشنده جنس را در مدت معین تحویل دهد (بر عکس نسیه)

۵۲- معهود

معمول و متداول آنچه به طور ضمنی مورد قبول شناخته شده بوده است

۵۳- مفطر

چیزی که روزه را می شکند

۵۴- مقاربت

نزدیکی کردن آمیزش جنسی

۵۵- مقررات شرعیه

آنچه از طرف خداوند به عنوان تکلیف شرعی معین شده است

۵۶- مکروه

نامطلوب، ناپسند. آنچه انجام دادن آن حرام نیست ولی ترکش بهتر است

۵۷- مکلف

هر انسانی که بالغ و عاقل است

۵۸- ملاعبه

بازی کردن معاشقه کردن

۵۹- ممیز

خردسالی که خوب و بد را تمیز می دهد

۶۰- منعزل

خود به خود بر کنار شده

۶۱- موالات

پشت سر هم پی در پی انجام دادن

۶۲- ماجر

اجاره دهنده

۶۳- مورد اشکال است

صحیح نیست و در این مورد می توان به مجتهد دیگر مراجعه کرد

۶۴- موکل

وکیل کننده

۶۵- موهوبه

بخشیده شده

۶۶- میت

مرده، جسد بیجان انسان

ن**۶۷- ناسیه**

زنی که وقت عادت ماهیانه خود را فراموش کرده است

۶۸- نافله نوافل

نماز مستحبی

۶۹- نوافل یومیه

نمازهای مستحبی روزانه که هر شبانه روز ۴۳ رکعت و در جمعه ۸۳ رکعت است برای توضیح بیشتر به صفحه ۱۴۱ مراجعه شود

۷۰- نبش قبر

شکافتن قبر

۷۱- نصاب

حد مشخص ، حد یا مقدار تعیین شده

۷۲- نصاب زکوة

حد مشخصی که برای هر یک از موارد وجوب زکوة در نظر گرفته شده که در صورت رسیدن به آن حد باید زکوة آنرا پردازند

۷۳- نظر به ریه

نگاه کردن به گونه ای که دیگران را بد گمان کند نگاهی که فتنه انگیزاست

۷۴- نجس

ناپاک، پلید

۷۵- نذر

واجب کردن انجام پسندیده یا ترک ناپسند شرعی توسط صیغه مخصوص (به صفحه ۴۵۰ مراجعه شود)

۷۶- نفاس

خونی که پس از زایمان از رحم زن خارج می شود

۷۷- نفساء

زنی که خون نفاس می بیند

۷۸- نکاح

ازدواج کردن

۷۹- نماز آیات

دو رکعت نماز مخصوص که در مواردی نظیر زلزله و کسوف و خسوف واجب است (کیفیت و موارد وجوب آنرا در صفحه ۱۵۲ به بعد مطالعه کنید)

۸۰- نماز احتیاط

نماز بدون سوره ای که به منظور جبران رکعات مورد شک بجا آورده می شود (کیفیت و موارد وجوب آنرا در صفحه ۳۱۲ به بعد مطالعه کنید)

۸۱- نماز استسقاء

نمازی که با کیفیت مخصوص برای طلب باران خوانده می شود

۸۲- نماز جماعت

نماز واجبی که دو نفر یا بیشتر با امامت یکی از آنها بجای می آورند (ولی در نماز جمعه حداقل جماعت ۵ نفر است)

۸۳- نماز جمعه

دو رکعت نماز مخصوص که در زوال جمعه به جای نماز ظهر و به طور جماعت برگزار می شود و با کمتر از ۵ نفر انجام پذیر نیست

۸۴- نماز خوف

نماز یومیه انسان در حال جنگ و امثال آن که با کیفیت مخصوص و به طور مختصر بجا آورده می شود

۸۵- نماز شب

هشت رکعت نماز مستحبی که به صورت ۴ دو رکعتی در ثلث آخر شب بجا آورده می شود

۸۶- نماز شفع

دو رکعت نماز مستحبی که پس از هشت رکعت نافله های شب پیش از نماز وتر خوانده می شود

۸۷- نماز طواف

دو رکعت نماز مخصوص که در مراسم حج و عمره پس از طواف خوانده می شود

۸۸- نماز عید

دو رکعت نماز مخصوص که روز عید فطر و قربان می خوانند کیفیت آنرا در صفحه ۲۵۵ مطالعه کنید

۸۹- نماز غفیله

دو رکعت نماز مخصوص که پس از نماز مغرب تا وقتی که سرخی مغرب از بین نرفته استحباب دارد کیفیت آنرا در صفحه ۱۴۳ مطالعه کنید

۹۰- نماز قصر

نماز کوتاه نمازهای چهار رکعتی که در سفر دو رکعت می شود

۹۱- نماز قضا

نمازی است که به جبران نمازهای فوت شده خوانده می شود

۹۲- نماز مسافر

نماز قصر

۹۳- نماز مستحب

هر نمازی که بجا آوردن آن مطلوب است ولی واجب نیست

۹۴- نماز میت

نماز مخصوصی که باید بر جنازه مسلمان خوانده شود، کیفیت آنرا در صفحه ۱۰۹ به بعد مطالعه کنید

۹۵- نماز واجب

نمازی که بجا آوردن آن بر هر مکلفی لازم است و اقسام آن عبارتست از: ۱- نمازهای یومیه ۲- نماز آیات ۳- نماز میت ۴- نماز طواف ۵- نماز قضای پدر و مادر ۶- نمازی که انسان با نذر و عهد و قسم بر خود موارد و وقت هر کدام را در صفحه ۱۳۳ به واجب کرده است کیفیت بعد مطالعه کنید

۹۶- نماز وتر

یک رکعت نماز که پس از نماز شفع خوانده می شود و آخرین رکعت از نماز شب محسوب می شود

۹۷- نماز وحشت

دو رکعت نماز که برای شب اول قبر متوفی خوانده می شود (کیفیت آنرا در صفحه ۱۱۷ مطالعه کنید)

۹۸- نماز یومیه

نماز روزانه نمازهای واجب در هر شبانه روز که مجموعاً ۷۱ رکعت است

۹۹- نهی از منکر

باز داشتن دیگران از هر عملی که به حکم شارع ناپسند است

۱۰۰- نیت

قصد تصمیم انجام عمل دینی با هدف تقرب به خداوند

و

۱- واجب

هر امری که انجام آن از نظر شرعی الزامی است :

۲- واجب اصلی (نفسی)

واجبی که در وجوب اصالت دارد مانند نماز

۲- واجب تبعی (غیری)

واجبی که ذاتا واجب نیست ولی به تبع واجب دیگر واجب می شود مانند غسل جنابت که ذاتا واجب نیست ولی به تبع وجوب نماز واجب می شود

۳- واجب تعبدی

واجبی است که در انجام آن قصد قربت لازم است (عبادات)

۴- واجب توصلی

واجبی که قصد قربت لازم ندارد مانند اداء دین و جواب سلام

۵- واجب تعیینی

واجبی که به طور مشخص وجوب به آن تعلق گرفته است مانند روزه و نماز

۶- واجب تخییری

امری که وجوب بین آن و دیگری دوران دارد مانند کفاره روزه که مخیر است بین سه امر: ۱- آزاد کردن برده ۲- شصت روز روزه گرفتن ۳- شصت مسکین را طعام دادن

۷- واجب عینی

واجبی که بر هر فردی با قطع نظر از دیگران واجب است مانند نماز و روزه

۸- واجب کفائی

واجبی است که اگر به حد کافی کسانی نسبت به آن اقدام کنند از دیگران ساقط می شود مانند غسل میت که بر همه واجب است ولی وقتی که عده ای اقدام نمایند از دیگران ساقط می شود

۹- واجب معلق

واجبی که زمان وجوب آن (حال) و زمان واجب (آینده) است یعنی وجوبش فعلی است ولی واجب را باید در شرائط مشخصی انجام داد مانند وجوب حج پس از تحقق شرائط استطاعت یعنی کسی که مستطیع شد حج بر او واجب است ولی باید صبر کند تا

ایام مخصوص حج فرا رسد و آنگاه عمل کند

۱۰- واجب منجز

واجبی است که زمان وجوب و واجب یکی است مانند روزه که در همان وقتی که واجب می شود و در همان وقت هم باید آنرا انجام داد

۱۱- واجب مطلق

واجبی که در هر شرائطی وجوب دارد مانند نماز

۱۲- واجب مشروط

واجبی است که تنها در شرائط خاصی واجب می شود مانند حج که تنها با شرط استطاعت واجب می شود

۱۳- واجب موسع

واجبی است که وقت انجام آن وسیع است مانند نماز ظهر و عصر که از ظهر تا غروب وقت دارد

۱۴- واجب مضیق

واجبی است که وقت انجام آن به اندازه خود آن است مانند روزه در ماه رمضان

۱۵- وارث-ورثه

کسی که ارث می برد

۱۶- واقف

وقف کننده

۱۷- وجه

صورت ، دلیل ، عنوان

۱۸- ودی

رطوبتی که گاهی پس از خروج بول مشاهده می شود

۱۹- ودیعه

امانت

۲۰- ویدی

رطوبتی که گاهی پس از خروج منی مشاهده می شود

۲۱- وصل به سکون

حرکت آخر کلمه ای را انداختن و بدون توقف آنرا به کلمه بعد چسبانیدن

۲۲- وصی

کسی که مسئول انجام وصیتی شده است

۲۳- وصیت

سفارش ، توصیه هائی که انسان برای کارهای پس از مرگش به دیگری می کند

۲۴- وضوء

شستن صورت و دستها و مسح سر و پاها به تفصیلی که در صفحه ۲۵ به بعد ذکر شده است

۲۵- وضوء ارتماسی

وضوئی که انسان به عوض آنکه آب را روی صورت و دستهایش بریزد صورت و دستهایش را در آب فرو می برد و در حال فرو بردن یا بیرون آوردن از آن قصد و وضوء می نماید

۲۶- وضوء ترتیبی

وضوئی که انسان با ریختن آب به قصد وضوء روی صورت و دستهایش آنها را می شوید

۲۷- وضوء جبیره

آنست که در محل وضوء جبیره باشد و انسان به ترتیبی که در باب جبیره گفته شده (مسائل ۴۲۳ و ۴۴۳) وضوء بگیرد

۲۸- وطن

جائی که انسان برای اقامت و زندگی خود اختیار کرده است

۲۹- وطنی

لگدمال کردن، کنایه از عمل حنسی است

۳۰- وقف

اصل مال را از مالکیت شخصی خارج کردن و منفعت آنرا برای افراد خاص یا امور خیریه اختصاص دادن

۳۱- وقف به حرکت

در عین اداء حرکت آخرین حرف یک کلمه بین آن و کلمه بعد فاصله انداختن

۳۲- وکالت

انسان کاری را که شرعا خود می تواند در آن دخالت کند برای انجام آن به دیگری واگذار کردن

۳۳- وکیل

کسی که به وکالت از طرف انسان متصدی انجام کاری می شود

۳۴- ولایت

سرپرستی

۳۵- ولی

کسی که به دستور شارع مقدس سرپرست دیگری است مانند پدر و پدربزرگ و حاکم شرع

ه

۳۶- هبه

بخشش

۳۷- هدم

ویرانی

۳۸- هدیه

ارمغان ، تحفه

ی

۳۹- یائسه

زنی که سنش به حدی رسیده که از عادت ماهیانه افتاده است